

RANNIKKO-POHJANMAAN VESISTÖKUNNOSTUSVERKOSTO

UUTISKIRJE 2

03-10-2022

SISÄLTÖ

Pirttiperän merenlahden kunnostushanke

VETO2 - Vedet kuntoon ja tutuiksi

VESI.fi

Järjestetyt tapahtumat

Vinkkejä!

Kysely rannikkoverkoston toiminnasta

Tulevat tapahtumat

Pirttipерän merenlahden kunnostushanke

Kokkolan rannikolla Pirskerin saarella olevassa Helluskerinnokan itäpuolisessa merenlahdessa on havaittu useana kesänä runsaasti tähkä-ärviä (*Myriophyllum spicatum*) uposkasvia. Matala, keskisyvyydeltään puolitoista ja kahden metrin välillä oleva merenlahti kärsii valloillaan kasvavasta uposkasvista, joka mädäntyessään merenpohjaan kasvattaa sen pohjasedimenttiä entisestään.

Huoli merenlahden kunnosta sai alueen mökkiläiset toimimaan ja kun omatoimisesti tehdyt pienimuotoiset uposkasvin poistoyritykset eivät enää riittäneet pitämään kasvustoa hallinnassa, päätyivät he perustamaan Pirttipерän mökkiläiset ry yhdistyksen ja hakemaan avustusta Pirttipерän merenlahden kunnostamiselle.

Muutaman klikkauksen jälkeen yhdistyksen sihteeri löysi avustushakemuslomakkeen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilta ja hankkeelle haettiin avustusta kolmeksi vuodeksi. Ympäristöministeriön Vesiensuojelun tehostamisohjelman avustamana Pirttipерän merenlahden kunnostushanke pyörähti käyntiin ja niittoja päästiin toteuttamaan onnistuneesti jo seuraavana kesänä. Vesien- ja merenhoitoa edistävällä hankkeella turvataan ennen kaikkea merenlahden tasapainoisempi tila sekä virkistyskäyttöinen että esteettinen arvo.

Ensimmäisten niittojen jälkeen vesi kirkastui, jonka lisäksi merenlahdessa pystyi taas uimaan ja kalastamaan. Tähkä-ärviän niiton myötä ravinteita poistui merenlahdesta. Kesä 2022 olikin erilainen edeltäjäänsä verrattuna, ja alueen mökkiläiset kokivat tähkä-ärviätilanteen olevan erittäin hyvä. Kesällä 2021 tähkä-ärviä oli havaittavissa vedenpinnalla merenlahdessa jo heinäkuussa, kun taas samaan aikaan kesällä 2022 kasvusto oli huomattavasti viime vuodesta jäljessä.

Pirskerissä on iloittu kuluneesta kesästä, kun vesi on päässyt vaihtumaan merenlahdessa ja niin mökkiläiset kuin kalaparvetkin viihtyvät vedessä. Viime kesän työ palkittiin ja tämän kesän tulevat niitot ovat huomattavasti edeltäviään pienemmät. Tähkä-ärviän kasvu on monen tekijän summa ja niittojen lisäksi muun muassa veden korkeus ja sääolosuhteet voivat vaikuttaa sen kasvun runsauteen. On huomattava, että vesikasvillisuudella on tärkeä rooli vesiekosysteemin toiminnassa ja siksi vesikasvillisuuden poistot tulee rajata tilanteisiin, joissa jokin laji on runsastunut ylenmäärin ja aiheuttaa esimerkiksi merkittävää haittaa virkistyskäytölle. Vesikasviston monimuotoisuus on tärkeää vesien muulle eliöstölle ja hiilen sidonnalle.

Yhdistyksessä ollaan valmiita tekemään merenlahden eteen toimia eikä aktiivisuudesta ole ollut pulaa. Vaivaton ja avoin kommunikointi esimerkiksi WhatsApp sovelluksen välityksellä on koettu tärkeäksi. Kun kaikki ovat ajan tasalla ja yhteydenpito helppoa, syntyy myös helpommin toimia vesistön hyväksi!

Kuva 1. Tähkä-ärviää dronekuvassa 10.8.2022.

VETO2 - Vedet kuntoon ja tutuiksi

PVY:n hallinnoima VETO-hanke on saanut jatkorahoitusta ajalle 30.11.2021-15.11.2024. Hankkeen tarkoituksena on lisätä tietoa vesistöistä ja niiden luontoarvoista sekä parantaa vesistöjen tilaa ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Hankkeessa lisätään tietoa vesistöistä ja niiden luontoarvoista sekä parannetaan vesistöjen tilaa ja virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Hankealueena on Etelä- ja Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa. Hanketoimintojen kohdealueena on Kokkolan ja Pietarsaaren edustan merialue, rannikon tuntuman vesistöt sekä Patananjoki ja Ullavanjärvi lähivesineen ja valuma-alueineen. Hankkeen kohderyhmänä ovat maanomistajat, maa- ja metsätalousyrittäjät sekä muut vesiensuojelun parissa toimivat yrittäjät, paikalliset kuntien ja yhdistysten toimijat, lapset ja nuoret sekä kaikki vesien- ja ympäristönsuojelusta kiinnostuneet.

Hankkeen tavoitteena on:

1. Vähentää kohdealueen vesistöjen kuormitusta mm. valumavesien käsittelymenetelmiä toteuttamalla sekä tarkastelemalla turkistuosannon jätevesienkäsittelyn vaihtoehtoja.
2. Tuotetaan uutta tietoa vesi- ja rantaluonnon monimuotoisuudesta sekä sen huomioimisesta vesistökunnostuksissa ja muussa toiminnassa.
3. Aktivoida toimijoita käytännön kunnostuksiin toteuttamalla esim. purokunnostuksia.
4. Lisätä tietoisuutta kohdealueen vesi- ja rantaluonnon prosesseista ja arvoista ja tarjota ympäristökasvatusta.
5. Tarjota neuvontaa vesiensuojelutoimijoille vesistökunnostushankkeissa.

Hankkeen työpaketit ovat:

1. Vesistökunnostustoimijoiden tukeminen eli välittäjäorganisaatioroolin hyödyntäminen.
2. Kosteikko- ja vedenlaatupaketti
3. Vesi- ja rantaluontopaketti
4. Ympäristökasvatuspaketti.

Ensimmäisessä paketissa jaetaan tietoa ja annetaan kunnostajille neuvontaa työpajoissa, seminaareissa, messuilla ja erilaisissa tapahtumissa. Kosteikkopakettiin kuuluu valumavesien käsittelymenetelmien suunnittelua ja toteuttamista kohdealueella. Esimerkiksi kosteikkojen, kaksitasouomien ja tulvatasenteiden rakentamisen lisäksi pakettiin sisältyy myös niiden seuranta vesinäytteitä ottamalla. Vesi- ja rantaluontopaketin tavoitteena on tuottaa uutta tietoa alueen vesien ja rantojen luontoarvoista ja vesiekosysteemin toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Paketti sisältää mm. meren pohjan biotooppien kartoituksia,

Hemsida / Kotisivu: <https://www.vesiensuojelu.fi/pohjanmaa/rannikcoverkosto/>

<https://www.facebook.com/Pohjanmaan-vesi-ja-ymp%C3%A4rist%C3%B6-ry-542341159253957>

rantalinjojen kasvillisuustutkimuksia (Kuva 2), selvityksen HELMI-projektiin soveltuvista rantaniityistä. Kalastolliset puro-, flada- ja kluuvijärvi kunnostukset (kutusoraikot ja nousuesteiden poistaminen) kuuluvat myös hankkeen. Ympäristökasvatuspaketissa järjestetään yhdessä koulujen kanssa luontopäiviä (Kuva 2), kaikille avoimia teempäiviä (luontopäivä Fäbossa) ja linturetkiä. Luontoarvoja tuodaan esiin myös informaatiotauluilla.

Kuva 2. Vasemmalla vesikasvien kartoitusta Kokkolan Reposaassa kesällä 2022. Keskellä koululaisten luontopäivä ja oikealla linturetki Sandsundsfjärdenin lintutornille.

VESI.fi

Vesi.fi on vesiaiheisen tutkitun tiedon lähde, joka palvelee niin kansalaisia kuin eri alojen asiantuntijoitakin. Tietosisällön sivustolle tuottavat Suomen ympäristökeskus, ELY-keskukset, Ilmatieteen laitos ja Tulvakeskus yhteispalveluna yhteistyössä vesialan asiantuntijaorganisaatioiden kanssa. Suomen ympäristökeskuksen hiljattain julkaisema vesi.fi-palvelu on ensimmäinen kattava ruotsinkielinen palvelu, joka tarjoaa tietoa maamme vesitilanteesta. Palvelu kokoaa yhteen verkkopalvelun käytännön työkaluja, tuoreimmat uutiset, yleiset ja perusteelliset vesitiedot sekä monipuolisen karttapalvelun vesiasioista. Lue lisää SYKE:n verkkosivuilta.

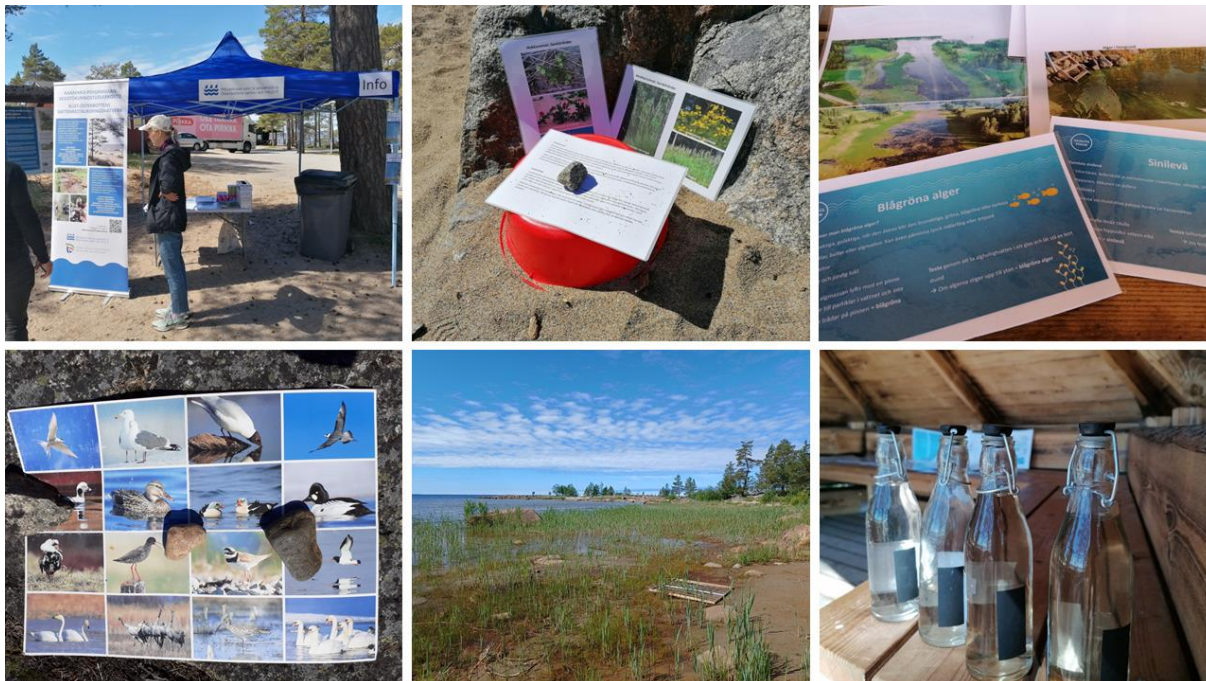
Järjestetyt tapahtumat

Rannikkoverkosto on kesän 2022 aikana järjestänyt tapahtumia ja osallistunut erilaisiin kesätapahtumiin. Kesäkuun alussa järjestettiin tutustumisretki Oxkangarin flada-kosteikolle, missä Tommi Sundberg kertoi hankkeen eri vaiheista ja kosteikon rakentamisesta (Kuva 3). Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry Facebook-sivuilla voit katsoa videon, jossa Tommi kertoo siitä. <https://fb.watch/elA1BNczl9/>

Kuva 3. Tutustumisretki Oxkangarin kosteikolle 7.6.2022 (vasen kuva). Karttakuvassa näkyy yksityiskohtainen karttakuva koko 9,79 ha kokoisesta alueesta (oikea kuva). Kosteikkoalueella voi vierailla osoitteessa: Österövågen 555, Vöyri.

Rannikkoverkoston toimintaa esiteltiin Fäbodan luonto- ja perhepäivässä 22.6.2022, jonka PVY järjesti osana VETO2- hanketta. Päivän tarkoituksena oli herättää kiinnostusta paikallista ympäristöä kohtaan ja lisätä tietoa vesiympäristöstä ja niiden kasveista ja eläimistä. Päivän aikana pääsi tutustumaan kuuteen eri infopisteeseen, joissa sai tutustua lintuihin, kasveihin, meren pohjaeliöihin, hiekkadyyneihin, Itämeren tilaan ja vesistökunnostuksiin (Kuva 4).

Kuva 4. Fäbodan luonto- ja perhepäivä 22.6.2022 Pikkuhiekalla ja kahvimajan tuntumassa Pietarsaarella.

Vesistötietoa jaettiin markkinoilla ja messuilla Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla kesällä 2022 (Kuva 5). Rannikkoverkosto oli mukana Kalastuspäivässä Vaasassa 11.6., Avoimet ovet-tapahtumassa Kristiinankaupungissa 18.6., Kokkolan iltatorilla 29.6., Kalarantatapahtumassa Kaskisissa 2.7., toritapahtumassa Jaakonpäivillä Pietarsaarella 18.7. ja Kulttuuriryössä Uudessakaarlepyyssä 18.8.

Kuva 5. Rannikko-Pohjanmaan vesistökunnostusverkosto kertomassa toiminnastaan erilaisissa tapahtumissa.

Kevään aikana järjestettiin kuntatapaamiset Teams-kokouksina Pietarsaaren, Kruunupyyn, Kokkolan, Pedersören, Uudenkaarlepyyn, Vaasan, Mustasaaren ja Maalahden kanssa. Kaikissa kokouksissa PVY on esitellyt rannikkoverkostoa, ja ELY-keskus on esittänyt erilaisia rahoitusmahdollisuuksia kunnostushankkeille sekä kokemuksia kuntien roolista erilaisissa kunnostushankkeissa. Kunnat ovat esittäneet toteutettuja tai meneillään olevia

vesiensuojelutoimenpiteitä ja mahdollisia kunnostuskohteita. Kuntatapaamisten tarkoituksena on vaihtaa tietoa ja edistää yhteistyötä vesiensuojelutoimien tehostamiseksi.

Syyskuun puolivälissä järjestettiin opastettu luontoretki Lappforsiin, Ähtävänjoelle Kiiskisenjärvelle ja Bockabroniin. Jens-Ole Hedman Över- ja Nederlappforsin kalastuskunnasta kertoi alueen ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta. Heli Juttila esitteli luontopolun varrella kasveja. Tapahtumaan osallistui 23, joka päättyi makkaroiden grillaukseen Bockabronin laavulle (Kuva 6).

Kuva 6. Opastettu luontoretki Kiiskisenjärvelle ja Bockabronin Ähtävänjoella Lappforsissa 12.9.2022.

Vinkkejä!

Nyt on aika hakea rahoitusta **HELMI-hankkeisiin** (hakuaika 15.9-31.10.2022), **vesistö-, vesitalous- ja kalatalous**hankkeisiin sekä **maa- ja metsätalouden vesienhallinnan hankkeisiin** (hakuaika 18.10.-30.11.2022). Lisätietoja löydät alla olevista linkeistä. **Ota rohkeasti yhteyttä Rannikkoverkostoon, (pohjanmaa@vesiensuojelu.fi)** saadaksesi lisätietoja ja neuvoja hakemuksiin liittyen. **Voimme auttaa hakuprosessissa!**

- Kunta ja järjestö-Helmi: <https://www.ely-keskus.fi/kunta-ja-jarjesto-helmi>
- Harkinnanvaraiset valtionavustukset vesien- ja merenhoidon sekä vesistö-, vesitalous- ja kalataloustoimenpiteiden toteuttamiseen: <https://www.ely-keskus.fi/avustukset-vesisto-ja-kalataloushankkeisiin>
- Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustukset (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa) <https://www.ely-keskus.fi/-/maa-ja-mets%C3%A4talouden-vesienhallinnan-avustukset-etel%C3%A4-pohjanmaa->

Kansallinen merikunnostuskonferenssi 2022:

<https://www.lansstyrelsen.se/norrbottn/om-oss/kalender/kalenderhandelser---norrbottn/2022-06-22-nationell-marin-restaureringskonferens-2022.html>

Rantaruovikot hyötykäyttöön webinaari 8.9.2022:

<https://www.youtube.com/watch?v=49cpTqpWH2s>. Lisätietoa ruovikonniitosta ja pelisäännöistä sekä webinaarin materiaalit löydät säätiön [Rannikoruokohankkeen verkkosivuilta](#).

Näkinpartaisniittyjen ennallistaminen - menetelmien testaus mukulanäkinparralla (*Chara aspera*) ja punanäkinparralla (*C. tomentosa*):

https://pub.epsilon.slu.se/27238/1/faithfull_c_et_al_220301.pdf

Vesistökunnostusverkoston vuosiseminaari Kokkolassa: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesistokunnostusverkosto/Tapahtumat/Vuosiseminaarit/Vuosiseminaari_2022

Virtavesikunnostuskurssi - materiaalit ja tallenteet:

<https://www.luvy.fi/hankkeet/kalatalouden-ymparistoohjelman/virtavesikunnostuskurssi/>

Raakut lemmenlomalle - viimeinen mahdollisuus:

<https://www.youtube.com/watch?v=sbvHkZRRvWg>

Isojoen taimenten radiotelemetriaseuranta 2019-2021: Taimenten vaelluskäyttäytyminen, levittäytyminen ja kutualueiden sijainti:

<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/552014>

Manual for constructing water protection structures at ditch network maintenance sites and for water retention in forests: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/546297>

Seuraa PVY:n hallinnoiman **Viisasta vesiensuojelua-hankkeen** toimintaan yhdistyksen kotisivuilla ja hankkeen [Facebook-sivulla](#). Tervetuloa mukaan toimintaan!

Hemsida / Kotisivu: <https://www.vesiensuojelu.fi/pohjanmaa/rannikkoverkosto/>

<https://www.facebook.com/Pohjanmaan-vesi-ja-ympe%C3%A4rist%C3%B6-ry-542341159253957>

Kysely rannikkoverkoston toiminnasta

Haluaisimme kuulla teiltä **rannikkoverkoston jäseniltä**, millaista toimintaa te toivotte ja millaista yhteistyötä voisimme tehdä esimerkiksi vesistökunnostusten osalta. Sen myötä osaisimme järjestää toiveidemme mukaisia tapahtumia ja toimintaa. Vastatkaa alla oleviin kahteen kysymykseen:

1. Millaista toimintaa toivot rannikkoverkoston järjestävän?
2. Onko sinulla yhteistyöideoita?

Lähetä vastauksesi osoitteeseen pohjanmaa@vesiensuojelu.fi, Laita otsikoksi: Kysely rannikkoverkoston toiminnasta. Sana on vapaa!

Tulevia tapahtumia

Viisasta vesiensuojelua-hankkeen tutustumisretki Hietojanpuron laskeutusaltaaseen Vimpelissä 11.10. 2022 klo 13.00.

Osoite: Vimpelintie 799, Vimpeli.

Lisätietoja ohjelmasta [PVY:n verkkosivuilla](#).

Tervetuloa mukaan verkostoon!

Hemsida / Kotisivu: <https://www.vesiensuojelu.fi/pohjanmaa/rannikkoverkosto/>

<https://www.facebook.com/Pohjanmaan-vesi-ja-ymp%C3%A4rist%C3%B6-ry-542341159253957>